

POST KONTROL DENEMELERİ

ÖN VE SON KONTROL DENEMELERİ

Amaç

Kademeli **tohumluk üretiminin** çeşitli aşamalarında çeşidin (kendine döllenmiş ya da melez olsun) **kimliğini** ve **saflığını** izlemek, bu sayede tohumlukların kalitesinin **standartlara uygunluğunu** belirlemektir.

ÖN VE SON KONTROL DENEMELERİ

Kontrol denemeleri

MADDE 15 – (1) Orijinal ve sertifikalı sınıftaki tohumluk partilerinde son kontrol, elit sınıftaki tohumluk partilerinde ise ön ve son kontrol denemeleri TTSM tarafından yapılır. Bu denemelerde, **tohumluk partilerini temsil eden örneklerin çeşit safiyeti yönünden belirlenen standartlara uygunluğu test edilir.**

(2) Ön ve son kontrol denemelerinde çeşit safiyeti yönünden standartlara uygun olmayan parsellere ait tohumluk üretim alanları sertifikasyon kuruluşları tarafından denetlenir. Ön kontrol denemelerinde **ardı ardına üç yıl çeşit safiyeti yönünden standartlara uygun olmadığı tespit edilen çeşitlerin kaydı**, TTSM tarafından hazırlanan rapora istinaden, Bitki Çeşitlerinin Kayıt Altına Alınması Yönetmeliğinde belirtilen Tarla Bitkileri **Tescil Komitesi tarafından iptal edilebilir.**

ÖN VE SON KONTROL DENEMELERİ

ÖN VE SON KONTROL DENEMELERİ

Cevaplandırılacak sorular

Numune çeşidin tanımına uyuyor mu? Çeşit kimliğini teyit ediyor mu?

(çeşit ismine doğru mu)

Tohumluk partisini temsil eden numunenin ekili olduğu kontrol parseli ile standart numune ekili parselin karşılaştırılması ile çeşit kimliği teyit edilir.

Numune **çeşit saflığı standartlarına uyuyor mu?**

Kontrol parsellerinde **tip dışı sayımı yapılarak** standartlarla uyumu kontrol edilir.

ÖN VE SON KONTROL DENEMELERİ

Avantajları

- Çeşide ait **tohumluk partisini temsil eden bitkiler** fide oluşumundan tam olgunluğa kadar **tüm dönemlerde gözlenebilir.**
 - Kontrol parselindeki tüm bitkilerden gerektiğinde **ayrıntılı olarak gözlem alınabilir.**
 - **Standart numune ile karşılaştırma** yapılabilir.
 - **Aynı ve bir önceki jenerasyona** ait aynı çeşidin tohumluk **partileri** karşılaştırılabilir.
 - Kontrol parselinde kendi gelen bitki olmaması ve ekim makinesinde temizliğe dikkat edilmesi durumunda **tüm tip dışlarının tespitini yapabilir.**
 - **Standarda uymayan parsellerin temsil ettiği** tohumluk **partilerinin** çoğaltımları gözlem altına alınabilir.
 - **Melez çeşitlerin üretimlerinde** kullanılacak **ebeveynler** gözlemlenebilir.
-

ÖN VE SON KONTROL DENEMELERİ

Standart Numune

- Kontrol parsellerinde **çeşit kimliği** ve **saflığın kontrolü** için en iyi yol, **tohumluk partisine ait bir numune**den yetiştirilen bitkiler ile çeşide ait tohumluktan (*standart numune*) yetiştirilen bitkilerin **karşılaştırılmasıdır**.
 - Çeşidin **kayıtlı olduğu ülkede** çoğaltılması durumunda, **standart** numune doğrudan **ıslahçı veya Çeşit sahibinden** temin edilir.
 - **Başka bir ülke kaynaklı çeşitlere** ait standart numuneler ıslahçısından değil çeşidin **kayıt altına alındığı yetkili kuruluştan** alınır.
-

ÖN VE SON KONTROL DENEMELERİ

Gözlem ve kayıt

- Bitkiler çeşit özelliklerinin gözlemlenebildiği büyüme safhasına geldiğinde parsellere ait kayıtlar tutulmaya başlanır.
 - Çeşit teşhisi için hangi gelişme dönemlerinde hangi gözlemlerin yapılacağı belirlenmiştir.
 - Parsellerdeki bitki ve başak sayıları bilinmelidir. Faktörlere ait değerlendirmeler bu sayılar üzerinden % olarak yapılır.
 - Erkek steril melezlik söz konusu ise, çeşit saflıkları yanında parseldeki canlı polen veren bitkilerde gözlenir.
-

ÖN VE SON KONTROL DENEMELERİ

Raporlama

Yetkili makamlar OECD Sisteminde çoğaltılan tohumluk partilerine ait yapılan kontrol testi **sonuçlarını** rapor haline getirerek **her yıl OECD'ye** gönderir.

Raporda uygunsuzluk tespit edilen tohumluk partilerine ait bilgiler yer alır.

ÖN VE SON KONTROL DENEMELERİ

Değerlendirme

Tablo 1: Çeşitli numune büyüklüklerine ve çeşit saflığı standartlarına yönelik ret sayıları ($\alpha < 0.05$)

Numune büyüklüğü (bitki/başak)	Çeşit saflık standardı		
	%99,9	%99,7	%99,0
	Ret sayısı		
200	--	--	6
300	--	--	7
400	--	4	8
1000	4	7	16
1400	5	9	21
2000	6	11	29
4000	9	19	52

Not: "--" sembolü numunenin testin geçerli olabilmesi için çok küçük olduğunu ifade etmektedir.

ÖN VE SON KONTROL DENEMELERİ

Değerlendirme

Tablo 2: İncelenen çeşitli alanlara ve çeşit safiyet standartlarına ilişkin ret sayıları ($\alpha < 0.05$)

İncelenen bitki alanı m ²	Çeşit Safiyet Standardı					
	1 /50m ²	1 /30m ²	1 /20m ²	1 /10m ²	4 /10m ²	6 /10m ²
5	2	2	2	3	6	7
10	2	2	3	4	9	11
15	2	3	3	5	11	15
20	3	3	4	6	14	19
25	3	4	4	6	16	23
30	3	4	5	7	19	26
35	3	4	5	8	21	30
40	3	4	6	9	24	33
45	4	5	6	9	26	37
50	4	5	6	10	29	40

Not: Yetkilendirilmiş makam, incelenecek parsel boyutu/alanı konusunda karar verebilir.

Gözlemler

Gözlemler

Öneri veya istekler için aşağıdaki e_posta adresleri kullanılabilir.

web adres... <http://www.tarimorman.gov.tr/BUGEM/TTSM>

e_posta..... ttsm@tarimorman.gov.tr

TEŞEKKÜRLER

**Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon
Merkez Müdürlüğü**